

Jak prowadzić pedagogizację (katechizację) rodziców?

W – 73 07.10.2017 r.

Prowadzący: Jolanta Boryszewska,
Bogumiła Rzepnicka

"Jeśli dom nie wychowa,
to i szkoła nie pomoże".

prof. Zbigniew Religa

A Kościół może pomóc...

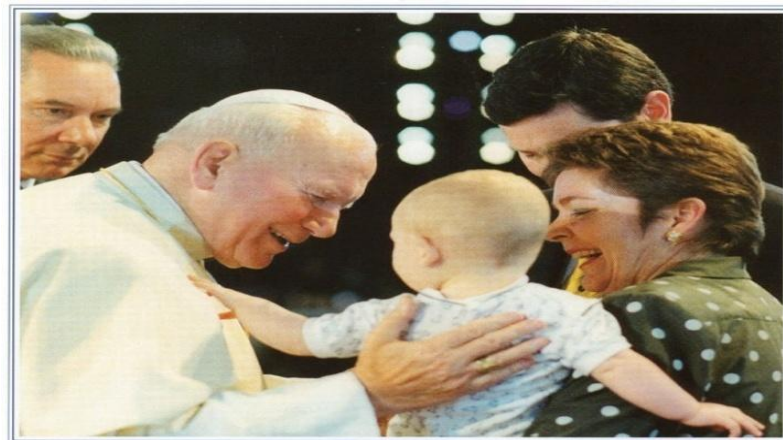
Dlaczego w wychowaniu religijnym dziecka najważniejszą rolę pełni rodzina?

Rodzina stanowi naturalne środowisko wychowawcze dzieci i młodzieży, integralną część każdego społeczeństwa, stanowi jego najmniejszą, a zarazem podstawową komórkę. Wychowawczej działalności rodziny **nie jest w stanie zastąpić żadne inne środowisko** ze względu na typ więzi łączących z rodziną.

Dlaczego w wychowaniu religijnym dziecka najważniejszą rolę pełni rodzina?

Jan Paweł II w Adhortacji apostolskiej *Familiaris consortio* stwierdza, iż za **pierwszych i głównych** wychowawców dziecka w wierze należy uznać jego rodziców. To prawo jest **niezbywalne i nie może być przez nikogo przywłaszczane**. Według nauczania Kościoła do wspierania rodziców w wychowaniu są powołane inne instytucje wychowawcze. *Deklaracja o wychowaniu chrześcijańskim* mówi o potrzebie współdziałania wszystkich chrześcijan w dziele wychowania, jednak osoby i instytucje stojące na zewnątrz rodziny powinny **tylko wspierać, uzupełniać braki w wychowaniu**.

Dlaczego w wychowaniu religijnym dziecka najważniejszą rolę pełni rodzina?

Sobór Watykański II w wielu swoich dokumentach mocno uwydatnił posłannictwo rodziców jako **pierwszych i głównych wychowawców**. Zadanie wychowania wypływa z najbardziej pierwotnego powołania uczestnictwa w stwórczym dziele Boga.

Specjalną pomoc w posłannictwie wychowawczym znajdują oni **w sakramencie małżeństwa**, który ich **konsekuje** do prawdziwie chrześcijańskiego wychowania dzieci, to znaczy powołuje ich do uczestnictwa we władzy i miłości samego Boga Ojca i Chrystusa Pasterza, a także w macierzyńskiej miłości Kościoła, wzbogaca ich darami mądrości, rady, męstwa i wszystkimi innymi darami Ducha Świętego, po to ażeby pomogli dzieciom w ich ludzkim i chrześcijańskim wzrastaniu.

Dlaczego w wychowaniu religijnym dziecka najważniejszą rolę pełni rodzina?

„Rodzinę, podobnie jak Kościół należy uważać za pole, na które przynosi się Ewangelię i z którego ona się rozkrzewia. Dlatego na łonie rodziny świadomej tego zadania wszyscy członkowie jej ewangelizują, a także podlegają Ewangelizacji. Rodzice nie tylko dzielą się z dziećmi Ewangelią, ale mogą od nich odebrać tę Ewangelię wyrażoną głęboko życiem. Rodzina staje się głosicielką Ewangelii dla wielu rodzin oraz dla otoczenia, w którym żyje”.

Paweł VI, Adhortacja apostolska „Ewangelii nuntiandi”

A może definicja????

Etymologicznie pojęcie katecheza wywodzi się od czasownika «*katechein*», (*przekazywać coś, komunikować o czymś*), Czasownik ten używany jest w Nowym Testamencie, natomiast rzeczowniki pochodne: «*katecheza*» i «*katechumenat*», nie występują ani razu.

A może definicja????

Czasownik «*katechein*» powstał ze złożenia dwóch terminów greckich «*kata*» (z góry) i «*echeo*» (*brzmieć, wypowiadać*). Zatem *katechein* znaczyło pierwotnie: wołać z góry, wywoływać echo. Dla rozumienia katechezy to wyjaśnienie jest o tyle ważne, że już sama etymologia terminu wyklucza jednostronny wykład, zakłada natomiast dialog, rozmowę.

A może definicja????

Katecheza jest pogłębionym przekazem orędzia zbawienia. Zawiera trzy elementy:

- ✓ element biblijny - katecheza jest przekazem orędzia zbawienia,
- ✓ element teologiczny - katecheza jest przekazem pogłębionym,
- ✓ element egzystencjalny - przekaz katechetyczny jest skierowany do człowieka.

Katecheza realizuje również trzy funkcje:

- ✓ nauczania
- ✓ wychowania
- ✓ wtajemniczenia

„Katecheza jest wychowaniem w wierze dzieci, młodzieży **i dorosłych**, a obejmuje przede wszystkim nauczanie doktryny chrześcijańskiej przekazywane na ogół w sposób systematyczny i całościowy, dla wprowadzenia wierzących w pełnię życia chrześcijańskiego.”

Jan Paweł II, Catechesi tradendae, 18

- ✓ Definicja ta wskazuje na adresatów katechezy: dzieci, młodzież i **dorosłych**. Nie można mówić o katechezie pełnej, jeśli którąkolwiek z grup się pominie. Warunkiem poprawnej katechezy jest zatem jej ciągłość. Nie wolno także zapominać, że adresatami są właśnie wierzący.
- ✓ Definicja wyraźnie wyróżnia trzy funkcje katechezy: wychowanie, nauczanie, wprowadzenie (inicjację) w pełnię życia chrześcijańskiego.

A może definicja????

Katecheza dorosłych **jest pierwszym, podstawowym, integralnym i systematycznym pogłębianiem otrzymanej na chrzcie świętym wiary, której rozwój dokonuje się w ciągu całego życia osoby, w perspektywie osiągnięcia pełnej dojrzałości w Chrystusie.**

Międzynarodowa Rada do spraw Katechezy, n. 32.

Człowiek dorosły jest pierwszym i podstawowym adresatem, i zarazem podmiotem życia i działania wspólnoty Ludu Bożego, jak i pierwszym podmiotem w wychowaniu młodego pokolenia.

por. Jan Paweł II, *Catechesi tradendae*, 43

Brak dowartościowania katechezy dorosłych jest jedną z przyczyn osłabienia całego procesu wychowania wyznawców Chrystusa do dojrzałej wiary.

Zwrot nauczania Soboru Watykańskiego II ku człowiekowi dorosłemu - właściwe wyczucie tego, co możemy nazwać «*sensus Ecclesiae*».

Jeżeli bowiem działalność Kościoła zmierza do *przepajania Ewangelią kultury (...), odnowy ludzkości, dawania świadectwa, otwartego przepowiadania, przylgnięcia duchowego, wejścia we wspólnotę, przyjęcia znaków, dzieł apostoelskich (...), przepowiadania wyzwolenia (...), promocji ludzkiej* (por. Paweł VI, *Evangelii nuntiandi*: 24, 29, 31) czy też, według Jana Pawła II, *do umocnienia życia wewnętrznego wspólnoty wierzących oraz działania na zewnątrz jako wspólnoty misyjnej* (por. Jan Paweł II, *Catechesi tradendae*, 15), to nie zrealizuje się tych celów skutecznie, gdy braknie zaangażowania w nie dorosłego chrześcijanina.

Katecheza dorosłych powinna uwzględniać:

- ✓ Właściwe rozumienie człowieka w całej prawdzie jego istnienia i działania (prawidłowa antropologia),
- ✓ Otwarcie się na wyrażane przez niego specyficzne potrzeby,
- ✓ Poznanie specyficznych warunków życia,

Formację religijną należy traktować jako proces ogarniający całą egzystencję człowieka.

Charakterystyczne cechy katechezy dorosłych:

- ✓ Powinna posiadać zdecydowany **wymiar ewangelizacyjny**, będąc wpisana w cały plan i program pastoralny wspólnoty chrześcijańskiej, która jest przede wszystkim wspólnotą ewangelizacyjną. Nie powinna ona służyć do «utrwalania» dotychczasowego stanu rozwoju życia chrześcijańskiego, ale zmierzać do jego doskonalenia.

Charakterystyczne cechy katechezy dorosłych:

- ✓ Musi posiadać pełny wymiar wspólnotowy, a także zmierzać do tego, aby inspirować powstawanie nowych wspólnot.
- ✓ Musi być «wpisana» w generalny program odnowy Kościoła, jak i dążyć do nowych form stosunków Kościoła ze światem, kulturą, włączając się w dzieło promocji osoby i wolności oraz rozwiązywanie problemów kulturowych i społecznych.

Charakterystyczne cechy katechezy dorosłych:

- ✓ Jeżeli ma być rzeczywiście katechezą «dojrzałą», powinna być formą służby na rzecz Kościoła «dojrzałego».
- ✓ Ma promować wierzących dorosłych i zmierzać do przemian o charakterze kulturalnym i kościelnym.
- ✓ Ma przekraczać zadania socjalizacji religijnej (przystosowanie osób do instytucji eklezjalnych), zmierzając do ukazania całej oryginalności chrześcijańskiego wycl

Charakterystyczne cechy katechezy dorosłych:

- ✓ Nie może być miejscem neutralizowania pojawiających się wewnątrz Kościoła krytycznych głosów, ale odważnie podejmować dyskusję i dialog na wszystkie problemy Kościoła.
- ✓ Musi natomiast być formą służby i pomocy w procesie zdobywania dojrzałości w wierze przez osoby dorosłe, a więc także bodźcem dla wzrostu i przemiany w Kościele.

R. Chałupniak, *Jaka katecheza dla dorosłych?*, w: *Katecheza dorosłych we wspólnocie Kościoła*, red. K. Misiaszek, Warszawa 2002, s. 96-112.

Jak katechizować dorosłych?

Katecheza dorosłych, co do typu środowiska, może być realizowana w różnych formach: prywatnej i publicznej, spontanicznej i zinstytucjonalizowanej, systematycznej i okazjonalnej.

W ramach katechezy dorosłych można organizować odczyty, prelekcje, pokazy filmów, spotkania z zaproszonymi gośćmi i propagować fachową literaturę przedmiotu.

Wykład .....Uwaga!!!!!!

Obszary katechezy dorosłych

- ✓ Parafia
- ✓ Ruchy i stowarzyszenia religijne
- ✓ Media

Katecheza dorosłych w parafii realizowana jest zasadniczo w trzech formach jako:

- Katecheza głoszona przed sakramentami,
<https://ogladaj.se/view/apostol-lapocircetre-2014-lektor/j8zal>
- Katecheza związana z realizacją funkcji przepowiadania w parafii,
- Katecheza związana z działalnością poradnictwa rodzinnego w parafii.

Sprawdźmy to w praktyce.....

Zastanówmy się i określmy poziom:

- I grupa – wiedzy rodziców i postawy niezbędne do owocnego przyjęcia sakramentu chrztu przez ich dzieci,
- II grupa – wiedzy rodziców i postawy niezbędne do owocnego przyjęcia sakramentów pojednania i pokuty i Eucharystii przez ich dzieci,
- III grupa – wiedzy rodziców i postawy niezbędne do owocnego przyjęcia sakramentu bierzmowania przez ich dzieci,
- IV grupa – wiedzy i postawy niezbędne do owocnego przyjęcia sakramentu małżeństwa

Cele katechezy dorosłych:

Rozpatrujemy je na trzech poziomach:

- ✓ **indywidualnym** (typ wierzącego),
- ✓ **wspólnotowym** (model wspólnoty),
- ✓ **eklezyjalnym** (model Kościoła).

Poziom indywidualny:

✓ wierzący zaangażowany

Wrażliwy na wyzwania płynące także z życia społecznego, politycznego, kulturalnego, oraz zaangażowanego w Kościele, respektującego ewangeliczny sposób życia w rodzinie, we wspólnocie, w zakładzie pracy itp.

Poziom indywidualny:

✓ odnowiony stosunek do wiary

Katecheza winna ukazywać dorosłego chrześcijanina, który jest przekonany, że wiara jest dla niego propozycją tworzenia nowej i głębszej tożsamości i świadomości. Chodzi więc o to, aby chrześcijanin odkrywał zawsze **zasadnicze znaczenie nawrócenia** i zwracał uwagę na ciągłą interioryzację wartości wyrażających się w przekonaniach, postawach, mających na celu pogłębienie swojej dojrzałości chrześcijańskiej.

Poziom indywidualny:

✓ odnowiony stosunek do kultury

Zanik rozdziału między wiarą a kulturą.
Dostrzeganie w Ewangelii inspiracji do tworzenia nowej kultury, bardziej ludzkiej, humanitarnej, wrażliwej przede wszystkim na człowieka, a nie promującej tylko techniki, rywalizacji rynkowej, postępu itp.

Poziom indywidualny:

- ✓ odnowiony sposób uczestnictwa w życiu Kościoła

Uczestnictwo dojrzałe i aktywne. Wierzący powinien czuć «sensus Ecclesiae»: sens przynależności i identyfikacji ze wspólnotą wierzących, instytucją i misterium. Prawdziwe uczestnictwo w życiu Kościoła zakłada zdolność i umiejętność wyboru, właściwe rozumienia autonomii, twórczego ducha, krytycznego patrzenia i oceny itp.

Poziom indywidualny:

- ✓ odnowiony sposób życia we wspólnocie

Katecheza powinna wychowywać człowieka bardziej otwartego, solidarnego, zdolnego do przeżywania swojej wiary z drugimi, we wspólnocie, która zawsze ubogaca i formować «osobę relacyjną», która dostrzega wartość w otwieraniu się na drugich, zdolną do dowartościowania i pobudzania uczestnictwa innych osób

Poziom indywidualny:

- ✓ odnowiony sposób obecności w świecie i znajomości etyki

Profil człowieka zaangażowanego, z dużą wrażliwością moralną. Jest to chrześcijanin, który nie poprzestaje na ideale uczęszczania do kościoła, ale daje dowód swojej wiary w domu, w pracy, w polityce, w walce na rzecz przeobrażeń społecznych itp. Winien on charakteryzować otwartością kulturalną i duchem współpracy, wrażliwością etyczną i znajomością wartości, duchowością ujawniającą się w życiu codziennym, zaangażowaniem społecznym i politycznym, solidarnością z ubogimi i żyjącymi na marginesie życia...

Poziom indywidualny:

✓ odnowiony sposób życia w rodzinie

Osoba świadomie odpowiedzialna za wychowanie, otwarta na dialog i przeżywanie wiary z młodszymi. To ktoś, kto dostrzega wartości wpływające z dialogu międzypokoleniowego.

Poziom wspólnotowy:

✓ promocja wspólnot dojrzałych w wierze

Wspólnota dojrzała w wierze pozostaje taką, gdy: staje się znakiem żywego chrześcijaństwa, jest wspólnotą świadków wiary, tworzy nowe wspólnoty, aby inni mogli przez to włączyć się w przeżywanie wiary w sposób bardziej zaangażowany... Także wówczas, gdy formuje ludzi w duchu solidarności i braterstwa, jest miejscem doświadczeń wiary, jest otwarta na świat i przyjmuje wierzących w każdym wieku, aby mogli przeżywać swoją wiarę na gruncie inspiracji płynących z Ewangelii.

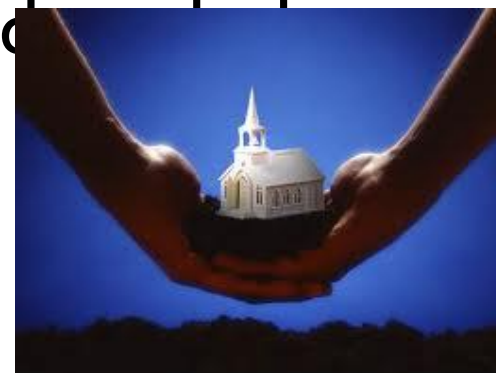

Poziom eklezjalny: w kierunku odnowionej koncepcji Kościoła

- ✓ Nie «włączać do Kościoła», ale «tworzyć Kościół»

Zadaniem katechezy jest *tworzyć Kościół*. Dlatego powinna stawać się *środkiem ciągłej odnowy Kościoła, narzędziem tworzenia Kościoła w teraźniejszości, w aktualnej historii, którą przeżywamy, tworzyć okazje do nowych doświadczeń wiary w Kościele, bardziej odpowiadających wymaganiom*

Poziom eklezjalny: w kierunku odnowionej koncepcji Kościoła

✓ wkład na rzecz odnowy Kościoła

Mówimy więc o Kościele, który służy, jest mniej zainteresowany samym sobą, dzieli los ludzi.

Wierność Kościołowi nie powinna mierzyć się wiernością przeszłości, teraźniejszości, ale także przyszłości: należy tworzyć Kościół taki, jaki powinien być.

Poziom eklezjalny: w kierunku odnowionej koncepcji Kościoła

✓ wyzwalać słowo w Kościele

W procesie tym wierzący nie są biernymi odbiorcami słowa. Wszyscy biorą udział w poszukiwaniu i rozróżnianiu prawdy. W ten sposób katecheza dorosłych może stać się miejscem i środowiskiem, w którym rośnie świadomość tego, co się nazywa *sensus fidelium*, pogłębiona i właściwie rozumiana, mogłaby stawać się jakimś sposobem uprawiania teologii, zdolnej wejść w dialog z teologią uniwersytecką, z naukami świeckimi i egzystencjalnymi problemami naszych czasów.

Poziom eklezjalny: w kierunku odnowionej koncepcji Kościoła

- ✓ uaktywnić dialog: Kościół-świat i wiara-kultura

Zdynamizować działanie Kościoła w tych obszarach, w których jest praktycznie nieobecny.

Poziom eklezjalny: w kierunku odnowionej koncepcji Kościoła

- ✓ pobudzać w Kościele poczucie współodpowiedzialności i przewycięzać dyskryminacje

Katecheza powinna dowartościować w Kościele charyzmaty i posługi. Dlatego też katecheza dorosłych ma do zrobienia wiele na polu powołaniowym, aby pomagać rozumieć chrześcijanom ich prawa i obowiązki. W ten sposób może ona także przyczynić się do większego dowartościowania człowieka świeckiego w Kościele, w tym szczególnie trudnego problemu związanego z miejscem kobiety w życiu Ludu Bożego.

Kryteria sukcesu

Wzajemny szacunek i dialog są wyznacznikami prawidłowej współpracy. Dlatego powinny być podstawowym elementem procesu katechizacji uświadamiającej rodzicom, że nadrzędnym celem działania Kościoła, którego przedstawicielem jest kapłan jest szeroko pojęte „dobro dziecka i jego wszechstronny rozwój”.

Kryteria sukcesu

Muszą być jednak spełnione określone warunki:

- ✓ tematyka spotkań powinna uwzględniać z potrzeby zgłoszone przez rodziców,
- ✓ tego typu zajęcia nie mogą być prowadzone zbyt często,
- ✓ duszpasterz prowadzący zajęcia musi je bardzo dobrze przygotować,
- ✓ katechizacja rodziców powinna być prowadzona systematycznie.

Problemy czyli „pod górkę”

Przy wystąpieniu silnego oporu i sprzeciwu niektórych rodziców, trudnego do przełamania, należy pozwolić tym rodzicom na rolę obserwatora i podjąć zadania z innymi rodzicami.

Dlaczego warto?

Motywacja do podjęcia inicjatywy formacji

Motywacja dla ludzi dorosłych, według dydaktyki dorosłych, jest sprawą zasadniczą, konieczną i decydującą, aby mogli oni wytrwać na drodze formacyjnej. Motywacja bowiem łączy się z konkretnymi interesami, potrzebami, oczekiwaniami człowieka dorosłego. Jest siłą, która wyzwala i kieruje energię do zdobywania wiedzy, formowania postaw czy nabywania umiejętności.

Motywacja do podjęcia inicjatywy formacji religijnej

- ✓ Człowiek dorosły generalnie czuje się umotywowany i może podjąć inicjatywę formacji, gdy jest przekonany o jej **konieczności i użyteczności**. Musi być to zarazem pewność oczywista: dorosły ma potrzebę nauczenia się z efektem niemalże natychmiastowym. Nie może być tylko stymulowany daleką perspektywą dostrzeżenia użyteczności tego, co podejmuje, ani też nie można go przekonywać koniecznością uzupełnienia poprzedniej formacji (np. z okresu młodości), czy tym bardziej proponować jedynie formacji intelektualnej, umysłowego ubogacenia itp.
- ✓ Dorosły jest motywowany w sposób naturalny wtedy, gdy czuje potrzebę uzyskiwania **odpowiedzi na dany, konkretny problem** (typu egzystencjalnego, rodzinnego, zawodowego, społecznego itp.). Używając analogii, można powiedzieć, że jeżeli młody człowiek jest skoncentrowany na sobie (na podmiocie), szukając własnej tożsamości i ubogacenia swojego «ja», to dorosły jest skoncentrowany na problemie.

Motywacja do podjęcia inicjatywy formacji religijnej

- ✓ W motywowaniu dorosłego należy koniecznie brać pod uwagę jego zasadniczo różny sposób uczenia się, w którym bardziej dochodzi do głosu **doświadczenie** niż sprawdzona w okresie podstawowej edukacji teoria dotycząca zasad nauczania – uczenia się. Nie oznacza to, że nie wykazuje on intelektualnego zainteresowania nowymi zagadnieniami, ale są one szybciej i skuteczniej asymilowane, jeżeli bywają łączone z jego doświadczeniami.
- ✓ Nie zawsze motywacja zachowuje tę samą siłę i znaczenie. Wraz z **wiekami zmieniają się i zmniejszają motywacje**. Stąd konieczność podtrzymywania i zachęcania dorosłych do wytrwałego uczestnictwa w formacji.

Pożądanane efekty katechizacji rodziców to między innymi:

- ✓ Kształtowanie dojrzałej wiary,
- ✓ Wzrost poczucia własnej wartości wśród rodziców,
- ✓ Lepsze zrozumienie potrzeb dziecka przez rodziców i duszpasterzy wynikające ze współpracy obu stron,
- ✓ Przekazanie rodzicom wiedzy pomocnej w procesie wychowania religijnego,
- ✓ Zintegrowanie grupy rodziców, stworzenie zespołu wspólnymi siłami angażującego się w działalność duszpasterską,
- ✓ Budowanie relacji, wytworzenie przyjaznej atmosfery.

Dobra komunikacja to podstawowy warunek.

Aktywne słuchanie, na które składają się umiejętności:

- ✓ skupienia się – jest to wyrażenie zainteresowania tym, co mówi rozmówca poprzez zwrócenie się w stronę mówiącego, utrzymywanie z nim kontaktu wzrokowego, zmianę mimiki i inne sygnały świadczące o kontakcie,
- ✓ nieprzeszkadzania i nierozpraszciania – to delikatne zachęcanie mówiącego poprzez wyrażanie na bieżąco swoich uczuć, unikanie tworzenia atmosfery przesłuchania przez ciągłe zadawanie pytań czy milczące skupienie,
- ✓ odzwierciedlania – mówienie komuś, jakie – naszym zdaniem – są jego odczucia, np. *Wydaje mi się, że jest Pan zdenerwowany, Wygląda na to, że sprawiło to Pani przykrość,*
- ✓ parafrazowania – ujmowanie w inne słowa tego, co ktoś powiedział, sprawdzając, czy dobrze zrozumieliśmy, np. *Chce Pani powiedzieć, że..., O ile dobrze zrozumiałam, to..., A więc sądzi Pan, że...*
- ✓ skupiania się na najważniejszym – proszenie mówiącego, aby skoncentrował się na najważniejszej sprawie, np. *W czym konkretnie mogę Pani pomóc? Zastanówmy się, który problem możemy wspólnie rozwiązać.*

Dobra komunikacja to podstawowy warunek.

Nadawanie komunikatów „ja”:

Stosowanie komunikatów „ja” sprawia, że rozmowa staje się bardziej otwarta i szczerza. Kiedy nadajemy taki komunikat, przyznajemy się do swoich uczuć i do pewnej odpowiedzialności za zaistniały stan rzeczy. Komunikat „ty” nie opisuje własnych uczuć i sugeruje, że ktoś inny ponosi winę za zaistniałą sytuację. Zatem w sytuacji, gdy np. rodzic krzyczy i jest agresywny, staramy się nie mówić: Nie może się Pan tak zachowywać, proszę przestać krzyczeć, jeśli Pan się będzie tak zachowywał, nie będę rozmawiać..., tylko: Jestem zaniepokojona Pana zachowaniem, nie mogę powiedzieć tego, co bym chciała jak Pan krzyczy, jest mi przykro, że nie możemy spokojnie porozmawiać.

Dobra komunikacja to podstawowy warunek.

Komunikacja niewerbalna wyrażająca się poprzez:

- ✓ sposób, w jaki tworzymy otoczenie fizyczne do rozmowy, np. odległość, w jakiej stajemy od rozmówcy,
- ✓ gesty,
- ✓ sposób, w jaki siedzimy, stoimy, chodzimy, kontaktujemy się wzrokowo, np. ton głosu,
- ✓ nasz wygląd (twarz, włosy, odzież i jej kolory),
- ✓ wzdychanie, płacz, marszczenie brwi, uśmiech, śmiech itp.

Dobra komunikacja to podstawowy warunek.

Sympatię i akceptację komunikują zazwyczaj następujące zachowania niewerbalne:

- ✓ kontakt wzrokowy,
- ✓ wyprostowana postawa ciała,
- ✓ znajdowanie się blisko drugiej osoby bez naruszenia jej intymnej przestrzeni prywatnej,
- ✓ ciepły ton głosu, mówienie wyraźne, bez szeptu i krzyku.

Dobra komunikacja to podstawowy warunek.

Wystrzeganie się barier komunikacyjnych, a w szczególności:

- ✓ osądzania, czyli narzucania własnych wartości innym osobom i formułowania rozwiązań cudzych problemów – zatem nie krytykujemy, nie obrażamy, nie orzekamy, nie chwalimy po to, aby manipulować,
- ✓ decydowania za innych – może to utrudniać porozumiewanie się nawet wtedy, gdy podyktowane jest troską i chęcią pomocy. Decydując za innych, uzależniamy ich od siebie i pozbawiamy możliwości samodzielnego podejmowania decyzji. Dajemy im także do zrozumienia, że ich odczucia i problemy są nieważne – zatem nie rozkazujemy, nie grozimy, nie moralizujemy,
- ✓ uciekania od cudzych problemów – polega na tym, że nie jesteśmy skłonni zajmować się nimi. Nie bierzemy pod uwagę uczuć ani zmartwień innych ludzi. Nie chcemy się zajmować ich lękami, obawami i troskami – zatem nie doradzamy, nie zmieniamy tematu.

Wychowanie religijne celem katechizacji rodziców

Na rodzicach i rodzicach chrzestnych spoczywa odpowiedzialność za rozwój wiary w nowo ochrzczonych dzieciach. Zadanie to będą mogli wypełniać wówczas, kiedy sami są świadomi swej wiary. Dlatego celebrans prosi, rodziców i rodziców chrzestnych, o publiczne wyznanie wiary, którym wyrażają zobowiązanie do troski o **religijne wychowanie** swoich dzieci.

Wychowanie religijne celem katechizacji rodziców

Wychowanie religijne to...

Wychowanie religijne celem katechizacji rodziców

Istota wychowania religijnego - na podstawie *Deklaracji o wychowaniu chrześcijańskim i Adhortacji apostolskiej Jana Pawła II O katechizacji w naszych czasach* - polega na pomocy dziecku w wypracowaniu osobistego stosunku do Boga, uznaniu Boga jako Osobę istniejącą, zaangażowaną w sprawy świata, tak, aby dziecko uznało też, że Bóg ma prawo określać normy jego postępowania.

Wychowanie religijne celem katechizacji rodziców

Celem wychowania religijnego jest budzenie w dziecku wiary tak, by stała się **ona treścią jego życia i działania**; wspieranie dziecka w pełnym rozwoju osobowości, a więc również i w rozwoju religijnym, by było zdolne osiągnąć ostateczny cel człowieka, który tutaj, na ziemi, dokonuje się już poprzez osobisty kontakt z Bogiem, modlitwę i sakramenty św., mówienie do Boga i słuchanie Go. Rezultatem tego jest pełnienie woli Bożej, wyrażające się w zachowywaniu przykazań Bożych. Wynika stąd, że w wychowaniu religijnym nie możemy ograniczyć się do przekazywania dziecku tylko norm, przykazań. **Treścią wychowania jest sama Osoba Boga, powiązanie całego życia człowieka z Bogiem.**

Wychowanie religijne celem katechizacji rodziców

Dawniej w wychowaniu religijnym kładziono nacisk na wyuczenie pewnych formułek. Dzisiaj zwraca się uwagę na to, aby dziecko w rozmowie z Bogiem potrafiło wypowiedzieć to, co przeżywa w kontaktach z otoczeniem; aby uczyło się odkrywać Boga w konkretnych rzeczach i ludziach ze swego otoczenia; by nauczyło się przeżywać świat ze świadomością obecności Boga. U podstaw wychowania religijnego leży prawda i autentyzm.

Wychowanie religijne celem katechizacji rodziców

Według nauczania Soboru Watykańskiego II prawdziwe wychowanie zdąża do kształtowania osoby ludzkiej w kierunku jej celu ostatecznego, a równocześnie do dobra społeczności, których człowiek jest członkiem i w których obowiązkach, gdy dorośnie będzie brać udział.

Wychowanie religijne celem katechizacji rodziców

Fundamentalne cele chrześcijańskiej pedagogizacji można w skrócie przedstawić w następujący sposób:

- ✓ wychowanie w wierze, poprzez autentyczną katechezę, której pierwszym miejscem jest rodzina,
- ✓ wychowanie w modlitwie oraz w życiu liturgicznym i sakramentalnym,
- ✓ wychowanie w jedności życia, zwłaszcza przez świadectwo życia chrześcijańskiego zgodnego z Ewangelią, pozwalające dzieciom na wzrastanie od dzieciństwa w głębokich nawykach spójności między ich wiarą a uczynkami,
- ✓ wychowanie do powołania, dające dzieciom możliwość, by ich życie stanowiło chrześcijańską odpowiedź na powołanie do pełni miłości – to znaczy do świętości, by podążały drogą, którą wezwie ich Bóg”.

Sprawdźmy to w praktyce....

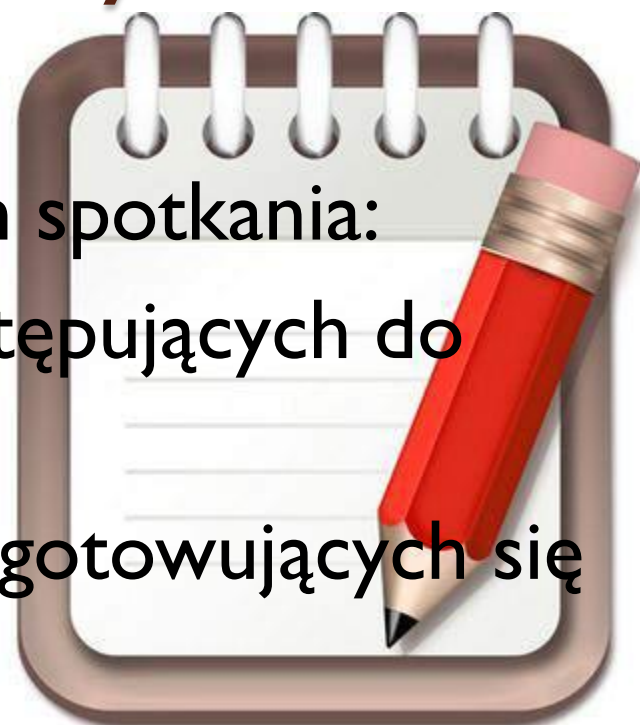
Zastanówmy się nad tematem spotkania:

I grupa – rodzice dzieci przystępujących do sakramentu chrztu św.

II grupa – rodzice dzieci przygotowujących się do I Komunii Świętej

III grupa – rodzice dzieci przygotowujących się do sakramentu bierzmowania

i... określimy cele spotkania.

I jeszcze o modlitwie...

Pomocą do wprowadzania małego dziecka w modlitwę mogą być: dialog, otwarta rozmowa z rodzicami; odpowiedzi rodziców na pytania dzieci odnoszące się do takich słów, które nie są dziecku jeszcze znane, a które są dla dorosłego oczywiste; rozmowa o sprawach religijnych. Można posłużyć się tu różnymi formami plastycznego wyrazu: rysowania, wycinania, różnymi formami gier i zabaw. Licząc się z psychiką dziecka nie można jego pobożności ograniczać do poznawania i ćwiczenia woli. Powinna górować sfera emocjonalna: gest, zachwyty, wzruszenie. Poruszając problem kształtowania języka modlitwy małego dziecka, warto zwrócić uwagę na sytuacje, które są ważne dla jego człowieczeństwa i wiary. Na przykład dziecko będzie chwalić Boga dopiero wtedy, kiedy zostanie pochwalone przez rodziców, bo zrobiło coś dobrego; uczestnicząc we wspólnej modlitwie rodzinnej, doznaje pokoju, radości.

I jeszcze o modlitwie...

Nie można infantylizować religijności dziecka przez wprowadzanie takiego słownictwa jak: Bozia, Boziułka, Jezusek, Aniołek. Nie wydaje się to słuszne, gdyż dziecko już w wieku przedszkolnym Ignie ku **Bogu wielkiemu i wszechmocnemu.**

I jeszcze o modlitwie...

O tym, czy dziecko pozna modlitwę jako coś czyniące je radosnym czy też jako przykry obowiązek, zadecyduje praktyka modlitewna rodziców. Gdy np. dziecko widzi swoich rodziców wołających do Boga, to działa to o wiele skuteczniej niż różne techniki nakłaniania do modlitwy. Rodzice głęboko wierzący modlą się z dzieckiem nie tylko po to, by odpowiednio wcześnie wykształcić w nim pobożność, lecz przede wszystkim dlatego, że sami potrzebują modlitwy i wiedzą, że potrzebuje jej dziecko. Wychowanie mimowolne - szczególnie w tym okresie - bywa bardziej skuteczne niż zaplanowane.

Wychowanie do udziału w sprawowanej liturgii

Początkiem wprowadzania dziecka w działanie o charakterze liturgicznym jest świętowanie. Dziecko przeżywa święta niemal wyłącznie w sferze emocjonalno-wzruszeniowej, sens święta jest dla niego sprawą drugorzędną. Dlatego też w wychowaniu religijnym w pierwszej kolejności należy zwracać uwagę na same działania związane ze świętowaniem, bo przez nie dziecko samo zaczyna odkrywać sens święta. Wspólny stół, wspólne spożywanie posiłku, pielęgnowanie zwyczajów rodzinnych o charakterze religijnym są dla dziecka okazją do odkrywania świata wartości o charakterze religijnym.

Wychowanie do udziału w sprawowanej liturgii

Liturgia domowa powinna dawać dziecku odczucie wspólnoty, skupienia, miłości i troski o innych. Powinna charakteryzować się spontanicznością uczestniczących w niej osób. Taka liturgia domowa przygotowuje dziecko do spotkania z Jezusem Chrystusem podczas Eucharystii, do wspólnego świętowania w łączności z Nim i całą wspólnotą. Godne polecenia są Msze święte dla dzieci w wieku przedszkolnym przy aktywnym udziale rodziców. Uczestnictwo dziecka w liturgii pomaga mu odkrywać świat wartości.

Podsumujmy...

Wieloletnie doświadczenie pozwala nazwać najczęstsze błędy popełniane przez rodziców w wychowaniu religijnym dziecka. Błędy te mają różną przyczynę, ale skutkują zaburzeniem roli wychowawczej w ogóle, ponieważ gdy dba się o ciało i psychikę, a zapomina o duszy, następuje jakiś brak, a przecież mamy wychowywać **całego człowieka**. Najczęściej rodzice zapominają o tym, że:

Podsumujmy...

- ✓ Wychowanie religijne małego dziecka nie jest osobnym rozdziałem w życiu, ale powinno wypływać z postawy rodziców i przejawiać się w codziennych małych rzeczach.
- ✓ Dziecko może niewiele rozumie, ale wiele czuje, ma ogromną potrzebę Boga i często tęsknota za bajką jest tak naprawdę tęsknotą za światem nadprzyrodzonym.
- ✓ Nie trzeba uczyć modlitw, wystarczy modlić się razem z dzieckiem...
- ✓ Pacierz to nie ćwiczenie recytacji.
- ✓ W sprawach dotyczących duszy nie należy tworzyć atmosfery napięcia i przymusu.

Podsumujmy...

- ✓ Dziecko przyjmuje prawdy wiary bez zastrzeżeń, należy więc w odpowiedni sposób je tłumaczyć, rozmawiać z nim stosownie do jego wieku, ale nie izolować.
- ✓ Wyjaśnianie dziecku aktów religijnych i znaków ma ogromne znaczenie jest ważnym zadaniem rodziców, ponieważ unikamy jego błędnych czy fantastycznych wyobrażeń.
- ✓ Nie należy unikać tematów związanych z rzeczami ostatecznymi.
- ✓ Należy zachować zdrowy rozsądek, normalność i konsekwencję unikając postawy infantylizmu, ckliwości, nadmiernej uczuciowości. Wiara nie opiera się na uczuciach, chociaż uczucia jej towarzyszą.
- ✓ Każde dziecko jest inne, również w jednej rodzinie, dlatego każde trzeba traktować indywidualnie, podmiotowo, nie porównywać ich. Każde ma swoją duchowość, jest cudem, a jego duszy jest ziarno, z którego ma z naszą pomocą wyrosnąć piękny kwiat.

Podsumujmy...

- ✓ Rodzice mają nie tylko obowiązki i zadania wobec dziecka, ale i prawa. Nikt nie może zabronić im wychowania go w wierze. Mają prawo pytać o program wychowawczy przedszkola czy szkoły, o to jak jest realizowane wychowanie religijne ich dziecka w placówce do której uczęszcza. Trzeba z tych praw korzystać, by przedszkole, a potem szkoła tworzyła jedność działań wychowawczych oddziaływujących na dziecko.

"Gdyby mnie zapytano, kim jestem dzisiaj, to w mojej odpowiedzi odbiłyby się przede wszystkim te wartości chrześcijańskie, które przyswoiłem sobie jako dziecko. Ich treść wniknęła w mój umysł, jeszcze zanim nauczyłem się mówić".

James Dobson

Bibliografia:

1. Kiciński A., Katecheza małżonków i rodziców. W: Duszpasterstwo rodzin. Refleksja naukowa i działalność pastoralna. Red. R. Kamiński, Lublin 2013
2. Misiaczek K.(red), Katecheza dorosłych we wspólnocie Kościoła, Warszawa 2002.
3. Marek Z., Wychowywać do wiary, Kraków 1996, s. 32.
4. Szewczyk L., Pedagogizacja rodziców: potrzeba czy konieczność?, Wychowawca - 2003, nr 11, s15.